אי אתה מוצא אלא ביין זה וספינה זו. א דהמוחזק יאמר לחבירו לית לך גבאי ולא מידי דקיים תנאך ב וא"ת דמ"מ אם נתן כל השכירות אמאי לא יטול השוכר שכר דאחי הדרך שלא הלך וכי בשביל שמשכיר מוחזק ירויח ועוד דשכירות איכה משתלמת אלא לנסוף ולמה יפסיד השוכר שכר אחי הדרך שלא הלך ג וי"ל כיון ד שנתן לו שכרו נתרלה שיהא שלו לגלגר אע"ג דאינה משתלמת אלא לנסוף לדעת כן נותנו שיהא שלו לגלגר ה אם לא יאמר בו ו וריב"ס פי' ז הא דפריך בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן לא פריך אלא אמאי לא יתן שכר אחי הדרך שכבר הלך אבל שכר אחי הדרך שלא הלך פשיטא שלא יתן כיון שהוא אנוס מ"מ אהא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע דלא יטול כלל אפילו שכר אחי הדרך שלא הלך לא קשה ליה דכיון שהוא מוחזק ומזומן לקיים תנאו ניחא ליה שלא יחזיר כלל ומשני ביין זה וספינה זו דמגן המפיס לא מפקינן מיניה דהמוחזק יאמר לחבירו כיון שאינך יכול לקיים תנאך מזלך גרם המוציא מחבירו עליו הראיה: ט אבל ספינה סתם ויין סתם מוקמין בהא מספקא ליה לריב"ס אם מוקמין שכר אחי הדרך שהלך דוקא ונותן רביעית י או מוקמין כל השכירות ויתן שכר ט הדרך כיון שכבר הלך ועדיין מזומן לקיים תנאו: **כוליה אגרא בעי למיתב ליה.** לאו דוקא כוליה אלא כלומר כפועל בטל י:

דפרקיה לטוענייה בגויה. פי' בקונטרס שהוסיף המשא בחצי הדרך וקשה דהוה ליה למימר פריק לה כיון שממקום אחר היה פורק לספינה ועוד דקאמר ושיגיו דעתא מה מפסיד דכל שכן טוב לו שמרויח יותר ור"ח פירש דפרקיה לטוענייה שמוכר סחורה שבספינה לאחר יא היינו שיגיו דעת כי שמא זה אדם הקונה הוא אדם קשה ל"ל לאשלא יתירא שצריך חבלים להוציא כלים של רשעים ולהכניס של אחרונים ול"מ ואמאי מוקי לה הכי ליימא לעולם דשכיח לאוגורי וכ"מ מאי תרעומת איכא משום שיגיו דעתא וי"ל כיון דמסיק שעמא דרפסא דספינה תו לא מצי למימר הכי דטענתא מעלייתא הוא יב וריב"ס פי' דהכי קאמר לעולם דשכיח לאוגורי וליכא רפסא דספינה דאייתי דפרקיה לטוענייה בגויה כלומר שהתיר חבילה בתוך הספינה והוציא על יד על יד וכן אחרון שהכניס סחורה במעט מעט דלא רפסה ספינה ותרעומת הוי משום שיגיו דעת אלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאם ירבה זה במשא יצטרך לקנות כאן ביוקר חבלים חזקים כי אם היה יודע בביתו היה קונה אם בדמים מועטים וליכא אלא תרעומת דלאו טענה מעלייתא היא שכנגד זה מרויח שמוטל שכר יותר מחבילה מחמת גולה: **כסותו.** ר"ח גריס כסתו יג כסת שמניח מרלשותיו דכסת הוא הקטן וכר הוא הגדול יד כדתנן במסכת [כלים] (פכ"ח מ"ה) כר שעשאו סדין וכסת שעשאה מטפחת טו: **מאוונא לאוונא.** טז נקט הכי משום דאי שכיח למוטרח ולמזבן אפילו בחצי היום אם כן למה מניח חמר מזונות של כל היום ומעיקרא דקאמר אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעבב ה"מ למימר שוכר נמי ליעבב לחמר להניח מזונו כלו של אותו היום כיון דשכיח בכל מקום למזבן מדלא קאמר אי דשכיח מאוונא לאוונא אלא לא חש להאריך כל כך: **אשה** בין גדולה ובין קטנה. בחיים לא רצה לשנות בין קטן בין גדול משום דגברי שכיח אבל גדולים ופשיטא דאדעתא דגדול נמי מגריה ליהליה: **השתא** מניקה אמרת דרכבה מעוברת מבעיא. כן גרסת הספרים ואין נראה לר"ת דאין זה פירכא טז דזו ואף זו קתני ועוד דאין מתייאש שפיר לפי גרסת זו הא דקאמר ש"מ בעיתא אגב כרסה תקלה יז וע"כ נראה לו כגירס' שמעת השתא מעוברת אמרת אין מניקה מבעיא יח דאשה מעוברת כבידה יותר ממניקה עם בנה יט לפי שהחי נושא את עצמו ומיקל אבל כשהוא במעי אמו מכביד ואבריה כבידים עליה וגם מליאה דם והשתא ש"ש הא דקאמר שמע מינה בעיתא אגב כריסה תקלה כ אשה היא כא חולה לה לא יכבד כ"כ בין הכל כב ויש לישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך שפיר דלא שייך כה"ג למתני זו ואף זו כיון דאיתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו גבי מפנין ארבע וחמש קופות (שבת ד' קכו:) דפריך חמש מפנין ארבע מיבעיא ומשני ארבע וחמש כדאמרי אינשי אבל אי לאו הכי אמרי אינשי לא שייך לשנויי דזו ואף זו קתני כיון דארבע בכלל חמש אלא שמוסיף יט והכא נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה שאם שני גופים וקאמר ש"מ בעיתא אגב כריסה תקלה פי' מדקתני בריש בין גדולה ובין קטנה ובכלל זה נמי יש במשמע בין גסה ובין דקה ולמאי איצטריך למתני ואפילו מעוברת דהיינו נמי גסה דגוף אחד הוא אפילו למ"ד עובר לאו ירך אמו הוא לענין לשון בני אדם במשא ובמתן חשובים הם גוף אחד אלא שמע מינה דגסה מחמת עיבור כבידה יותר מגסה מחמת עצמה כי העובר מכביד כג: היכא

אינימא ליה הב לי ההוא חמרא ואנא מייתינא ספינתא אמר רב פפא לא משכחת לה ב**אלא בספינה זו ויין זה** ג**אבל בספינה סתם ויין סתם חולקין ת"ר** ד**השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא דקא משכח לאגורה אמאי אית ליה תרעומת ואי דלא קא משכח לאגורה** ה**כוליה אגרה בעי שלומי לעולם דקא משכח לאגורה אלא אמאי אית ליה תרעומת משום** ו**רפסתא דספינתא אי הכי טענתא מעלייתא הוא** ז**וממונא אית ליה גביה אלא מאי פרקה** ח**דפרקה לטועניה בגויה אלא מאי תרעומת משום שינוי דעתא אי נמי לאשלא יתירא** ט**תנו רבנן** י**השוכר את החמור לרכוב עליה שוכר מניח עליה כסותו ולגנותו ומזונות של אותה הדרך מכאן ואילך חמר מעכב עליו חמר מניח עליו שעורים ותבן ומזונותיו של אותו היום מכאן ואילך שוכר מעכב עליו היכי דמי אי דשכיח למזבן חמר נמי ליעכב ואי דלא שכיח למזבן** יא**שוכר נמי לא ליעכב אמר רב פפא לא צריכא** יב**דשכיח למטרח ולמזבן מאוונא לאוונא** יג**חמר דרכיה למטרח ולמזבן שוכר לאו דרכיה למטרח ולמזבן** יד**ת"ר** טו**השוכר את החמור לרכוב עליה איש לא תרכב עליה אשה אשה רוכב עליה איש** טז**ואשה בין גדולה ובין קטנה אפילו מעוברת ואפילו מניקה השתא מניקה אמרת מעוברת מיבעיא אמר רב פפא** יז**מעוברת והיא מניקה קאמר אמר אבי שמע מינה בעיתא אכרסה תקלה למאי נפקא מינה למקח וממכר:**

מתני'

נימא ליה הב לי ההוא חמרא. גופיה ואגא מייתינא ספינתא אחריתי. הואיל והספן יש בידו להשליש תנאו וזה מעכב ישלם כל השכר: **לא משכחת.** להא דר' נתן: **אלא ביין זה וספינה זו.** ולא ביד זה וזה להשליש הלכך יד מובטע על התחתונה דאמר ליה אחיך אגא לא מעכבנא מכי מייתית דידך: **חולקין.** אם קבל יחזיר החלי ואם לא נתן יתן החלי שהרי ביד שניהם להשליש ואם יעכב הנתבע מליתן החלי יעשה תנאו: **השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך.** קא סלקא דעתיה שכרה עד מקום פלוני בכך וכך וכשהגיע לחלי הדרך פרקה והוציא חבילותיו ממנה: **ואין לו.** לבעל הספינה עליו אלא תרעומת: **לאגורה.** להשכירה לאחרים: **רפסתא דספינה.** ריעוע הספינה שמתרועעת בהוצאת חבילות והכנסת חבילות: **דפרקה לטועניה בגוה.** בחלי הדרך הוסיף לתת בה חבילות שהיו לו לשם והוא התנה מתחילה לכך ליתן בתוכה כאשר ירצה והשכר לפי חשבון המשאות והדרך הלכך נותן לו שכר תוספת המשאוי של חלי הדרך: **משום שינוי דעתא.** הייתי סבור ללכת מהר ולחזור מהר: **לאשלא יתירתא.** צריך אני לקנות חבלים ביוקר כאן שבהספינה מכבדת צריך להפליגה אל אמצעית הנהר למקום מים עמוקים שלא תהא גושמת וצריך חבלים ארוכים ואתה לא הודעתני שאינם חבלים הצריכים לה: **חמר נמי ליעבב.** השוכר ב) שלא יניח עליה אלא מזונות של יום אחד: **מאוונא לאוונא.** ממלון לילה למלון לילה: **למטרח.** לחזור ולשאול בעיר מי מוכר מזונות: **ואשה בין גדולה ובין קטנה.** פסק לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה שילדה בין שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **השתא מניקה.** שהיא שני גופים והוולד כבד אמרת תרכב עם וולדה: **מעוברת.** דחד גופא הוא מיבעיא: **ש"מ.** מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת כבידה מן הריקנית: **הא' ביניתא.** דג הנמכר בשוק במשקל: **אכרסה תקלה.** לפי כריסה כובדה אם כריסה גדול משקלה יותר: **למקח וממכר.** אם ראית דג שכריסו גדול לא תקנהו במשקל אלא אם כן יוציא את מעיו:

מתני'

נא א מיי' פ"ה מהל' שכירו' הלכה ג סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיא סעיף ג:

נב ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

נג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

נד ד ה ו ז מיי' שם הלכה ל ועי' בהגו' ובמ"מ טוש"ע שם סעיף ו:

נה ח ט י כ מיי' שם פ"ד הלכה ח סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שח סעיף ג:

נו ל מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ח:

נז מ נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

מוסף רש"י

ומזונות של אותה הדרך. אפילו הוא מהלך ג' ימים (ע"ז שה.). **היכי דמי.** דשוכר מניח עליה מזונות כל הדרך ומאכל מינו מגיע אלא יום אחד (שם). **אי דשכיח למזבן.** בדרך הליכתו מוצאין מזונות ליקח כל שעה (שם). **מאוונא לאוונא.** ממקום למקום מהלך יום אחד כמו נטל ונבר תלתא לוונין דסנהדרי (ע"ז שם).

מוסף תוספות

א. דכל אחד מיניהו לא מצי לקימי לתנאיה. תוס' הרא"ש. ב. אי משום ריגך שלא הולכתי תנהו לי ואולכנו, ואי בעל היין מוחזק מצי א"ל לבעל הספינה לית לך גבאי ולא מידי, כי מה שטרחת והולכת יני עד כאן בזה לא הרוחתי כלום, הולילהו באותה ספינה שהתניתי ואתן לך שכרך. תוס' הרא"ש. ג. וכי בשביל שתפס שלא כדין יחשב בשביל זה המשכיר מוחזק, והלא לשוכר יש לו טענה מעלייתא על שכר חצי הדרך האחרון. תוס' הרא"ש. ד. שמדעתו הקדים. תוס' הרא"ש. ה. אפי' יארע אונס. מ"ה פי' שמנו. ו. לקיים תנאו. אבל ספינה סתם ויין סתם חולקין שהרי כל אחד יכול לקיים תנאו וכל זמן שלא הביאו לא זה ולא זה שניהם פושעים בדבר ואין המוחזק יכול לומר לחבירו עד שתביא את שלך ישאר [הדבר, כי קודם שתביא את שלך] אין לי לשלם דמצי למימר עד שלא תביא את שלך אין עלי להביא את שלי שאיני מאמינך שתביא את שלך ונמצאתי טורח ומפסיד מעותי בחינם ומיהו כל אחד מהם שהביא את שלו ושכנגדו לא הביא יפסיד וחולקים דקאמר היכא דשום אחד לא קיים תנאו. תוס' הרא"ש. ז. [עי' בר"פ שהריב"ם בא לתרץ את הקושיא של התוס' מע"א ד"ה דמאי שנא מאתא מיטרא פסידא דפועלים]. ח. שטענת כל אחד ואחד גרועה היא. ר"פ. ט. חצי של כל. **חיוסי אגבי** אם על הגטות מרדכי. י. שמנכין לו משכר חצי הדרך כמשיעור עושה מלאכה ליושב ובטל. מאירי. יא. ולשון פרקי' כמו פדייה, שהוא פודה סחורה, שלוקח הדמים ממנה. ר"פ. ולשון המאירי, ולשון פרקה דקתני יש שפירשו לשון פדיון כמו מכירה ואין צורך אלא כל מי שמוכר סחורתו ונותן משאו על אחרים נראה כאילו פרקה מעליו. יב. [ו]מעיקרא לא אסיק אדעתיה דפטיתא. תוס' הרא"ש. יג. ולא גרס כסותו דדבר פשוט הוא וכי ילך ערום, ואם תפרש כסותו שניה שיש לו, אם רגיל ללובשה פשיטא שמותר, ואם בא להתיר אע"פ שאינו רגיל הי"ל לפרש, אלא כסתו גרס והוא כסת קטנה שישוב עליה או. תוס' ע"ז סב. ד"ה ש"ג, ד"ד. ששוכר עליו, והעולם טועים שאומרים לקטן כר ולגדול כסת. תוס' ע"ז סב. שם. טו. פירוש ממסע למסע ממהלך יום למהלך יום. תוס' ע"ז סב. ד"ה ש"ג מאוונא. טז. דהא להכי קתני ואפי' מניקה לרבותא דאע"ג דתרי גופי היא. ריטב"א. יז. דבר פשוט הוא שיותר הוא כבד כשבטנו גדול. תוס' הרא"ש. יח. כלומר, מאי אפי' מניקה, דהא מעוברת הויא רבותא טפי. ריטב"א. יט. בידה על החמור. ר"פ. כ. כלומר שבני מעיה כבדין יותר כשהן בתוך הדג מכשהן בחוץ, כשם שהמעוברת כבדה מן המניקה. ריטב"א. כא. מה שבתוכה. תוס' הרא"ש. כב. כמו עתה שהיא מעוברת. תוס' הרא"ש. ונפק"מ למקח וממכר שלא ישקול אותו הלוקח בעוד שבני מעיו לתוכו אלא יוציא בני מעיו מתוכו וישקול הכל וכו' והאי דאמרינן 'שמע מינה' מקושיא דאקשינן 'מעוברת אמרת, מניקה מיבעיא'. ריטב"א. כג. ה"נ ביניתא אכרסא דהיינו עיבור הבנים כבדה יותר מגסה כמו כך מחמת השומן. מיתם לריטב"א.

רבינו חננאל

[תנו רבנן. השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך, נותן לו שכרו של חצי הדרך, ואין לו] לבעל הספינה על השוכר אלא תרעומת. והני מילי דמשכח לאגורי, וכיון ג) דאפרקה בטונא בגוה, כ[גון שמכר סחורתן שיש לו הספינה לאדם אחר ויצא [הס]וכר ונכנס הקונה, ו[יש לו תרנו]מת, שעדיין לא נתקרבה דעתם ד) עם דעת ה[קונה ה). אי נמי] עד שיצא זה ונכנס זה צריך להוסיף חבל ב[קשי]רת הספינה ו). תנו רבנן. השוכר חמור לרכוב עליה, שוכר מניח עליה כיסתו ולגינתו ומזונותיו של אותו הדרך, מיכן ואילך חמר מעכב עליו. ז) והני מילי דמשכח משכיר למיזבן מאונא לאונא, חמר אורחיה למיטרח ומזבן אבל [שוכ]ר לא. תנו רבנן. השוכר חמור לרכוב (ל[רכו]ב) עליה איש לא תרכב עליה אשה, ואם שכרה לרכוב ע[ליה] אשה, תרכב עליה אשה ואפילו מעוברת ומניקה, וכל שכן איש. אמ' אביי שמ' מני' מדקתני ואפילו היא מעוברת ולא קתני ואפילו היא [שמנה], שמ' מני' הכובד שלה, ושמ' מני' בוניתא אכרסה תקלה, כמו כובד האשה בבטנה. למאי נפקא מינה למקח וממכר, פיר' אם ימכור אדם לחבירו סתם בוניתא חייב ליתן לו בוניתא דתקלה כריסה.

ג) מולי ל"ל וכגון דאפרקה לטונא בגוה, כגון שמכר סחורתו שיש לו בספינה. ד) ג"ל דעתו. ה) אבל תוספות מתנו בשם ר"ח שמא הקונה אדם קשה. ו) אבל תוספות מתנו בשם ר"ח שצריך חבלים לוליות כלוי של לשון והלכתים כלוי של שני. ז) כפי הגלאה נשמטו תחמת הדומות: תמר מניח ומכר שוכר מעכב עליו.

מסורת הש"ס

ב) ס"ל רפסא בגלא מי"ו וכן בערוך, ג) ע"ז סה. ע"ש, ד) [תוספתא פ"ז ה"ז], ה) [ברש"י על הרי"ף איתא אשהר. וכצ"ל רש"ש], ו) מכאן הוא ליבור תדש. מהר"מ, ז) [עי' תוס' ע"ז סה. ד"ה ס"ג ר"ח וכו' תאיכו יותר], ח) [וע"ע תוס' שבת ס: ד"ה השתא],

מתני' השוכר אם הפרה לחרוש וכו'. וכל כלי המחריסה לבעל הבקר ונעריו חולכין עם בהמתו וזה לוחש הדרכן לכוין פרה לתלמיה וזה הולך אחר המחריסה ומכניס היתד בקרקע שבו הכרזל שקוריס קולטר"א בלע"ז והוא קנקן דמתני': **חייב.** שהריס קשיס לחרוש שהמלעיס שם: **ודש בהבואה פטור.** אם החליקה: **גמ' והיכא דלא שני.** ואין לבעל הפרה לתבוע לו כלום ואלו שהיו בפעולתו המנהיג והלוחש יחד[ג] שכיריס היו איזה מהן פושע בשבירת הקנקן: **דנקיט פרשא.** מרדע הוא משלש שלא כיון את הפרה יפה ועל ידי שעיוות את השורה של מענה נשבר הקנקן: **דנקיט מגא.** קנקן: **משלם.** שהעמיק יותר מדאי בארץ: **והילכתא דנקיט מגא משלם.** שאילו לא העמיקו יותר מדאי לא היה נשבר בעיוות השורה: **ואי דמחזקא בגונדרי.** שהיה ידוע להם בהר שמעלה אבנים וגומא וטרשין: **ברוייהו משלמים.** שהיה להם להזהר מאד ובדבר מועט שעיוות אף המנהיג הוא נשבר והוי דבר המוטל בספק: **היה בה מום אחד.** אחד מן המומין הללו היה בה: **וסנפו בין מומין אחרים.** שלא היו בה: **הרי זה מקח טעות.** לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין שאינן וכשבור הוא בכולן משקר אלא להשליך מעליו תרעומת הוא אומר הילכך מקח טעות הוא דאלעתא דהכי לא זבן: **מוס זה ומוס אחר.** שפירש לו שם אותו מוס לבדו ואמר לו מוס זה בה ועוד מומין אחרים: **אין זה מקח טעות.** דכיון דאותו המוס הזכיר לו לבדו בו היה לו לבדוק: [ד] **וסנפו.** חברו. כמו סניפין עשאום דתענית (דף כה.): **נכפים.** נופלת מחולי: **משוממת.** משוגעת: **היה בה מום אחד.** מאלו המומין והשאר אין בה: **היו בה כל המומין הללו.** ואינו מקפיד אלא על האחד ובא וטוענו כסבור הייתי שאתה כולל בה מה שאין בה ומה שיש בה ואילו ידעתי שזה בה לא הייתי לוקחה מאי: **אפילו** לא גרסינן והכי גרסי' **הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין האלו אין זה מקח טעות: מתני' והביא עליה שעורין.** שהם קלים מחטין: **חייב.** בקילקולה אם הוסיף ג' קבין. ולא אמרינן הואיל והשעורין קלים יש לו להוסיף עד כדי כובד לתך חטין שמשא החמור לתך חטין חלי כור: **מפני שהנפח קשה לבהמה למשאוי.** וכיון דנפח לתך שעורים כנפח לתך חטין קשה לה מוספת: **והביא לתך שעורים.** אלא הוסיף: **פטור.** אם מתה: **גמ' קשה למשאוי.** כדפריסית אף על פי שאין משאן כבד כמשא החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשאוי: **ניפחא דפקלא.** נפח קשה כמשקל הואיל וניפחן שוה הרי הוא כמשקל שוה: **ואם הוסיף אלשה קבין.** דהוא שיעור תוספת לאמור לקלקל חייב: **קשה למשאוי.** אם השוה כובד השעורין לכובד החטין כגון שהוסיף סאה שלמה על לתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאוי והוי נפח זה תוספת לקלקול החמור: **ניקלא דפקלא.** אינו חייב עד שיהא כובד השעורים לכובד החטין דליהוי נפח זה תוספת אבל נפח שוה ומשקל חסר לא אמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של אלשת קבין דקשה למשאוי תנן ולא קשה כמשאוי: **מאי לאו אלשה קבין.** לאביי: **לא סאה.** והכי קאמר להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואע"פ ששיעה שהרי שיעה להקל ואם הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום תוספת הנפח: **הכי קאמר וכו'.** ומילי מילי קתני והאי וכמה יוסיף לאו אלהביא חטין והביא שעורין קאי: הוסיף ג' קבין לחמור דליכא תקלא כי תקלא והיכא דלא שני אלא שהביא מין שהתנה כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סאה לגמל כו': תרגמה

מתני' [א]השוכר את הפרה לחרוש וחרש בבקעה אם נשבר הקנקן פטור בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנקן חייב [ב]לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת: **גמ'** היכא דלא שני בה מאן משלם א"ר פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר [ג]דנקיט מגא משלם והלכתא דנקיט מגא משלם ואי דוכתא דמחזקא גונדרי תרוייהו משלמין אמר רבי יוחנן [ד]המוכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו נגחנית היא נשכנית היא בעטנית היא רבצנית היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות תניא נמי הכי [ה]המוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו שוטה היא ניכפית היא משועממת היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי היו בה כל המומין הללו מהו אמר ליה רב מרדכי לרב אשי [ו]הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות: **מתני'** [ז]השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב תבואה והביא עליה תבן חייב מפני שהנפח קשה כמשאוי להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם מוסיף על משאו חייב [ח]וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור: **גמ'** איתמר אביי אמר קשה כמשאוי תנן רבא אמר קשה למשאוי תנן אביי אמר קשה כמשאוי תנן נפחא כי תקלא ואי מוסיף שלשה קבין חייב רבא אמר [ט]קשה למשאוי תנן תקלא כי תקלא ונפחא הוי תוספת תנן להביא לתך חטין והביא לתך שעורין פטור ואם הוסיף על משאו חייב מאי לאו שלשת קבין לא סאה והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור הכי קאמר היכא דלא שני חטין והביא שעורין והביא שעורין כמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ סאה לגמל שלשה קבין לחמור ת"ש להביא לתך חטין והביא

היכא דלא שני מאן משלם. ואע"ג היכא דשני נמי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים שפסע בשבירת הקנקן ותיבעי נמי מאן משלם וי"ל דהיכא דשני לא משלם[א] דמיירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים לילך עם פרתו ולעשות מלאכת השוכר ולהכי לא משלם דל"ל למשכיר אינו לא התנינו עמך אלא לחרוש בבקעה ולא קבלנו שמירת הקנקן[ב] בהר אלא בבקעה ואם היינו חורשים בבקעה לא היינו שוברים ומ"מ שכירות שלנו לא נפסיד[ג] כי דעתך היה שנעשה כמו שירלה בעל השדה כי [ד]הייתי סבור שלא יחרוש אלא בבקעה: **ואי דוכתא דמחזקינן בגונדרי תרוייהו משלמי.** פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' לה:) כסומכוס[ד] אלא כרבנן והמוליא מחבירו עליו הראיה ומי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי שלא הזהירו גם הוא פשע: **שפחה** זו שוטה היא **כו'** הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' אהא דאמר בכתובות (ד' נא. וסס ד"ה הגהו) [ה] סימפון בעבדים ליכא אי מומין שבגלוי כו'[ו] מאי אמרת ליסטין מזויין או מוכתב למלכות הגהו קלא אית להו ופירש בקונטרס וסבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא אמרינן דהוי מקח טעות באלו המומין וא"כ משכחת סימפון בעבדים ואיך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לפרש הגהו קלא אית להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטיס אז היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהגהו דהכא נמי קלא אית להו וכן משמע לישנא דמאי אמרת כלומר באיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין או במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"מ ד' לב: וסס ד"ה ליסטיס) תניא בהדיא נמצא ליסטין מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך[ז]: **הין בה בכל המומין הללו מהו.**

בריימתא דקתני הרי זה מקח טעות דלמא מיירי כגון שכל המומין היו בה והוי מקח טעות אע"פ שלא בדק הלוקח אפילו באחד משום דאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומום זה ומום אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מזכיר אלא אחד ולא שייך למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא או דלמא הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו ובדק לוקח באחד מינייהו ואישתכח דליתא ואמר מדמשקר בהך באידך נמי משקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מום זה ומום אחר[ח] ה"ה הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות[ט] בתוספתא דכתובות משמע דאם הזכיר שני מומין אחד יש בה ואחד אין בה דלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי סנפו בין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שלשים יום יעמיד פרנס א"ל קדש לי בתך על מנת שאין בה מומין א"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם א"ל אותו המום ומום אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מום אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה במשאוי תנן. לאביי איפא דקתני כמה יוסיף קאי לפרש ריש"א ולרבא ריש"א דקתני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו בכובד החטין שהוא[ט] אלא כדמוכח בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להביא לתך חטין והביא לתך שעורים פטור אפילו שם

נח א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ד:
נט ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:
ס ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד:
סא ד מיי' פט"ו מהל' מכירה הלכה ז ח ט טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף ח:
סב ה מיי' שם הלכה י:
סג ו מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:
סד ז מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ד:
סה ח מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ה וסעיף ו וש"ס במ"מ ובב"י:
סו ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

מוסף תוספות

א. לא האי ולא האי. תוס' הרא"ש. ב. שלא ישבר. תוס' הרא"ש. ג. מפני שעברו על דעת המשכיר וחרשו בהר. תוס' הרא"ש. ד. דאמר חולקין. תוס' הרא"ש. ה. דפריך אלא מעתה עבד כהן שלקחו מישראל לא יאכל בתרומה משום סימפון, ומשני. תוס' ב"ב לב: ד"ה לסמטים. ו. הא קא חזי לי', ואי מגזרה מאי איכפת לי', למלאכה קא בעי לי'. תוס' שם. ז. דהוה מקח טעות. תוס' שם. ח. אין זה מקח טעות, לאו דוקא מום אחד, אלא. תוס' הרא"ש. ט. שהוסיף. מיוחס לריטב"א.

לעזי רש"י

קולטר"א קנקן של מחרשה (היתד הפולחת את הקרקע).

רבינו חננאל

מתני'. השוכר [פרה] לחרוש בהר וחרש בבקעה, ונשבר הקנקן [פס]ור [וכו'. ואיבע]יא לן היכא דלא ש[א]ני השוכר מדעת, [א]לא שכר לחר[וש] בהר וחרש בהר, או בבקעה וחרש בבקעה, ונשבר הקנקן, פ[יר]' מי משלם. ואסיקנה והילכתא דנקיט מגה מגה משלם, [פיר'] התופש הקנקן. ואם היא ארץ ידועה בטרשין ובצורין גם התופש והפרשא משלם, כלומר שני[הם] פשעו לפיכך שניהם משלמין. **אמ'** ר' יוחנן המוכר פרה לחבירו ואמ' לו נגחנית הי[א נ]שכנית היא בטענית היא רבצנית היא, היה בה מום אחד [וס]נפו בין המומין ואמ' לו יש בה אילו המומין [ומום אחר], הרי זה מקח טעות. (שאינה) פיר' יכול לומר הקונה [כיון ש]ראיתי שאינה לא נגחנית ולא נשכנית וכי אין בה אחד מ[כ]ל המומין שהזכיר, אמרתי גם המום האחר שהזכיר אינו ממש. לפיכך אבל אם אמר לו מום זה שיש בה ומ[ום] אחר עמו, אין זה מקח טעות. תניא נמי הכי המוכר שפחה לחבירו וכו'. וכן הלכה. ו[ו]אסיקנה [משמ]א דרבא היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות. **מתני'. השוכר את החמור** להביא עליו חטים ו[הבי]א שעורים, תבואה והביא תבן חייב, שהנפח קשה במשאוי. תנו רבנן.

ז) [תוספ' דב"ב פ"ד], ח) [סס], ט) [בדפו"ר, היתד. וכצ"ל רש"ש], י) [ד"ה וסנפו לפני ד"ה הרי זה], כ) ל"ל היית ועי' רש"ש, ל) [צ"ל ובתוספתא. מהרש"א, והוא בפ"ז דכתובת ה"ט],

ג) אמ' למשואי (תבן) [תגן]. פיר' אם טען על החמור שעורים משקל לתוך חטים, אף על פי שהמשקל (אחרי) [אחד], הוא מעדיף. ורמינן (דרבא) אדרבא ופריק, ופשוטה היא. והדרינן ואקשינן על אביי,

ד) נמטו: שהנפח קשה במשאוי, אביי אמר במשאוי תגן, וכנ"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

תרגומה אביי במחיקתא. מה שהקשה בקונטרס לפי תשובת הגאונים נראה דלאו פירכא היא דכי אם התנה עמו להוליך ברזל או אבנים והוליך סודין או נוצה ה"נ דאם יוסיף יהא חייב[א]: **סתם ספינה בת תלתין כורין.** ומאם כן מדתנא קמא לגמל משמע דמשא גמל כור וק' לריב"ס דבפ' מי שהחשיך (שבת ד' קנה:) אמר רב ירמיה מדפתי לדידי חזי לי ההוא טייעא דאזלה כורא ואטענה כורא משמע דשאר גמלים אין טוענים כל כך אלא ההוא שהיה משונה וי"ל כדפ"ה התם דאטענה כורא למזונות אותו הדרך נגד שאר המשאוי וכן נראה דאין שבירא שיוכל להאכיל לגמל אפילו ע"י אביסה כדי משאו בפעם אחת: **נימא** תנן **סתמא דלא כר' מאיר.** מדמי ליה אומן לשוכר דכי היכי דאומן הוי שומר שכר[ב] אע"פ שאינו נוטל שכר על השמירה אלא שכר טורחו ה"נ שוכר הוי שכר אף על פי שאינו נוטל שכר שמירה אלא כיון שנהנה ממנה[ג] בשכר שנותן: **דקא** יהיב ליה [טפי] **פורתא הוי עליה שומר שכר.** והוה מצי לאקשויי מי לא עסקינן דלא יהיב טפי פורתא אלא בלאו הכי פריך ליה שפיר: **דקא תפיס ליה אאגריה הוי שומר שכר.** וא"ת הא דתנן במתני' הלוהו על המשכון שומר שכר ודחיק לאשכוחי טעמא[ד] בגמ' דהוי שומר שכר כדשמואל או כרב יוסף ליתא טעמא דבהיא הנאה דתפיס ליה אחוביה הוי שומר שכר וי"ל דהתם לא איתהני מלוה מידי דאין מרויח במה שהלוה ממה שלא היה מלוה ולא היה לו משכון[ד] וא"ת שוכר נמי בההיא הנאה דתפיס ליה אשכרו שנתן ליהוי שומר שכר וי"ל דאומן ודאי הוי שומר שכר במאי דתפיס אאגריה לפי שרוב אומנים עושין מלאכה בבית בעל הבית ואינם תופסים כלום בשכרם וזה שעושה בביתו ותפוס בכלי נהנה הרבה[ה] אבל שוכר אין לו הנאה שכל שוכרים תפוסים בדבר ששכרו דאין יכולין לעשות מלאכתן אם לא שיהא ברשותם: הא

שש עשרה שעורים חייב הא שלשת קבין פטור [ו]תרגמה אביי במחיקתא ת"ר [א]קב לכתף אדריב לעריבה [ב]כור לספינה שלשת כורים לבורני גדולה אמר מר קב לכתף אם איתא דלא מצי ביה בר דעת הוא לשדיה אמר אביי בשחבטו לאלתר רבא אמר אפילו תימא בשלא חבטו לאלתר לא צריכא אלא לאגרא יתירא רב אשי אמר [ג]הוא סבור חולשא הוא דנקיט ליה כור לספינה שלשת כורין לבורני גדולה אמר רב פפא ש"מ סתם ספינות [ד]בת תלתין כורין למאי נפקא מינה למקח וממכר: **מתני'** [ה]כל האומנין שומרי שכר הן [ו]וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם [ז]שמור לי וא"ל הנח לפני שומר שכר [ח]שמור לי וא"ל הנח לפני שומר חנם [ט]הלוהו על המשכון שומר שכר ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר אבא שאול אומר [י]רשאי אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק והולך עליו מפני שהוא כמשיב אבידה: **גמ'** לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא [כ]שוכר כיצד משלם רבי מאיר אומר כשומר חנם ר' יהודה אומר [ל]כשומר שכר אפילו תימא רבי מאיר בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ואגיר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר אי הכי שוכר נמי בההיא הנאה דקא שביק כולי עלמא ומוגר ליה לדידיה הוי עילויה שומר שכר אלא אפילו תימא ר' מאיר בההיא הנאה דקא יהיב ליה טפי פורתא הוי עילויה שומר שכר שוכר נמי מי לא עסקי' דקא משוי ליה טפי פורתא אלא אפילו תימא ר"מ בההיא הנאה דתפיש ליה אאגריה דלא בעי למיעל ולמיפק אזוזי הוי עליה ש"ש איבעית אימא [מ]כדמחליף רבה בר אבוה ותני שוכר כיצד משלם ר' מאיר אומר כשומר שכר רבי יהודה אומר כשומר חנם: וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם: [נ]תנן התם [ס]אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב [ע]וכן בשעה שמחזירה אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא [פ]לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור מתיב רב נחמן בר פפא וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם הא

שש עשרה. תוספת סאה להשוותן למשאוי החטין: **חייב.** בשביל הנפח: **הא שלשת קבין פטור.** דלרבא: **במחיקתא.** אמי שמעתי שעורין שהתליעו וכן (ה) בפי' משונת הגאונים אבל לדידי קשיא לי מה לי התליעו ומה לי לא התליעו והרי יש כאן נפח של לתך ושלשת קבין וקתני פטור ולאביי נפח כמשאוי דהא לאו (ו) התליעו נמי שעורין קליס הם ומחייב להו אביי משום ניפחא. ונראה לי שמשא החמור לתך ומדילתן טופופות ט"ו סאין ולא ממוקות ומוקי לה אביי בט"ז ממוקות שהמתק פחות ג' קבין ואין כאן אלא תוספת נפח שלש קבין של (ו) לתך טופופות. טופופות לא ממוק ולא גדוש. ממוקות ריש"ש: **קב לכתף.** קב הוי תוספת לאדם הנושא בכתף וחייב המוסיף בקלקולו. מכאן אתה למד שמשא אדם ביטוי שלשים קב שהן חמש סאין דתנן תוספת החמור שלשה קבין שהן חצי סאה ומשאו לתך ט"ו סאין אלמא תוספת אחד משלשים במשא הוא ואשמועינן דאם הוסיף עליו קב חייב. (פ) לקמן פריך והרי הוא בן דעת אי לא מצי ביה לשדייה אארעא: **אדריב לעריבה.** לתך הוי תוספת למשאוי ספינה קטנה: **כור.** הוי תוספת לספינה ביצוית: **כשחבטו לאלתר.** לא הספיק לפרק המשא מעל כתפו עד שרבץ תחת משאו: **בת תלתין כורין.** לריכה שתהא (ו) [גדולה ותהא] בכך הולכת על פני המים דהא תוספת אחד מל' הוא ומדקתני כור לספינה ש"מ ספינה בת שלשים: **ה"ג א"ר פפא ש"מ סתם ספינה וכו' למאי נ"מ למקח וממכר: מתני' כל האומנין.** קבלנין המקבלין עליהן לעשות המלאכה בביתיהם: **שומרי שכר.** להתחייב בגניבה ואבידה וטעמא מפרש בגמרא: **וכולן שאמרו טול את שלך.** שכבר גמרתיה ומשתוליאנו הנא מעות שאיני מעכבו לתופסו על שכרי הרי הוא מעתה ש"ח: **הלוהו.** מעות על המשכון: **שומר שכר.** שכר מצוה: **הלוהו מעות שומר חנם.** דליית ליה לר' יהודה שכר מצוה לענין דינא: **הלוהו פירות שומר שכר.** דדרך פירות להרקיב: **מוסר אדם להשכיר.** לאחרים: **משכונו של עני.** שבידו: **להיות פוסק עליו.** שכר: **והולך.** ממיד ופותח מן החוב. ובגמרא(מ) מפרש באיזה משכון קאמר: **גמ' שוכר.** בהמה: **ליגד משלם.** דשומר חנם ושומר שכר ושואל כתיבי שוכר לא כתיב ומהו דין חיובו לענין גניבה ואבידה פטור או חייב: **רבי יהודה אומר כשומר שכר.** הואיל ולהנאתו הוא אלא אע"פ שנותן שכר פעולתו ש"ש הוא דאי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב באונסין השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי ש"ש: **ר' מאיר אומר כשומר חנם.** דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו נוטל שכר על שמירתו. ותומן דמי לשוכר שלהנאת שכר אומנותו היה אלא אבל לא שכר שמירה הוא נוטל אלא שכר פעולה: **דקא יהיב ליה טפי פורתא.** שאי אפשר לנמלא שכר קבלנות לשכר דמי פעולה אלא יטול יותר: **מי לא עסקינן דקא משוי ליה.** אוזילי(ע) משאר מסכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דהוי שומר חנם: **משוי.** ליישנא דמוזיל ומסכיר בשוה כמו (סוכה דף לד:(י)) אשוי זביני (לעיל ד' נב.) ושוי לכרסיך: **ואיבעית אימא.** אי נמי דמי אומן לשוכר קא מיתוקמא מתני' כרבי מאיר כדמחליף וכו'. ומהדר לאוקמא כר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: **תנן התם.** לקמן בפרק השואל שלח אותה לי ביד עבדך או שלוחך: **ושלחה ומתה.** כדרכה בדרך קודם שתיכנס לביתו: **חייב.** באונסים שמשעה שמסרה לשלוחו במצות השואל נתחייב השואל באונסיה. ואם לא אמר לו אלא אמר לו כשאמר לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלחה ומתה בדרך פטור: **וכן בשעה שמחזירה.** אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ביד פלוני ומתה חייב דלא קמה ברשותיה דמשאיל: **לא שנו.** שהשואל חייב בה עד שתבא ליד המשאיל: **אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה.** שא"ל השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן דהתם אכתי לא כליא שאלה עד דאתיא ליד בעלים: **אבל לאחר ימי שאילתה פטור.** ואפילו בגיבוי של שואל מתה משכלו הימים אינו שואל עליה: **וכולן שאמרו וכו'.** טעמא דגלי דעתיה שאינו חפץ להיות עוד שומר עליה: הא

בתרא. מתני'. כל האומנין שומרי שכר וכו'. לימא מתניתין דלא כר' מאיר וכו'. ואסיק[נה אפי]לו תי[מא ר'] מאיר, בההיא הנאה דתפיש לה אאגריה ולא צריך להדורי בתריה, הוי עלה שומר שכר. איב[עית אימ]א כדמחליף רבה בר אבו[ה] ותני.

סז א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ז סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שח סעיף ז:

סח ב מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שיא סעיף ה:

סט ג מיי' שם הלכה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שח סעיף ז:

ע ד מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שיא סעיף ה:

עא ה ו מיי' שם פ"י הלכה ג סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' שו סעיף ה:

עב ז מיי' שם הלכה ב סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שח סעיף ו:

עג ח מיי' שם פ"ג הלכה ח טוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף ב:

עד ט מיי' שם פ"י הלכה ה סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' עב סעיף ב:

עה י מיי' פ"ג מהלכות מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' עב סעיף ה:

עו כ מיי' פ"ה מהלכות שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שז סעיף ה:

עז ל מיי' פ"ג מהלכות שאלה ופקדון הלכה ה סמג עשין לב טוש"ע מ"מ סי' שמ סעיף ה:

עח מ נ מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ח [רב אלפס פ"ח דב"מ דף קכב]:

מוסף רש"י

וכן בשעה שמחזירה. אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלוחו, או ביד עבדו ושלוחו של משאיל, לא יצאה מרשות של שואל עד שתבא ליד המשאיל ואם מתה בדרך חייב, אמר לו המשאיל שלחה לי לו שאומר לו השואל הריני משלחה וכו' ואי"ל המשאיל שלחו שלחה ומתה פטור (לקמן צח:).

מוסף תוספות

א. לא קאמר אביי אלא בחטין ושעורין, ותבן ותבואה וכיוצא בהן. תוס' הרא"ש. הלכך כשהתליעו והם קלים הרבה, לא אמר אביי. ריטב"א. ב. משום שנהנה מה שהוא בביתו שהוא מתקנו ונוטל שכר. תוס' הרא"ש. ג. שעושה בה מלאכתו. תוס' הרא"ש. ד. אבל הכא נתנה הוא, שהוא משתכר וגם בטוח ממעותיו. תוס' הרא"ש. ה. דתפיס לי' אאגריה. תוס' הרא"ש.

פ) [שבת נב: וש"נ], **ב)** לקמן לג. לה: ב"ק מה: מ: שבועות מט:, **ג)** גם זה שם, **ד)** לקמן לח:, **ה)** [באו"ז הגירסא, דהא כי לאהתלינן], **ו)** [באו"ז הגרסא, על לתך. וכצ"ל רש"ש, ונראה שלפ"ז ל"ג טופופת הראשון ובאמת ליתא בדפו"ר ונוסף ע"פ הרש"ל], **ז)** ר"מ, **ח)** [לקמן פב.], **ט)** [נ"ל גניבה משאר יענ"ן], **י)** [ופסחים נ.], **כ)** ר"מ, **ל)** [לקמן פב.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קב לכתף וכו' לקמן פרק. עי' תוספות הר"ש הלוי מ"מ סי' כ:

לעזי רש"י

ריש"ש [רישי"ש]. חלקות, בלתי-גדושות.

רבינו חננאל

תא שמע להביא לתך חטין [והביא] חמשה[ו] סאין ש[ע]רים (פטור[ב]) (פטור). ואי נ[פחא קשה כמ]שא[ן] אמאי פטור. ושאני, שש עשרה מחו[ק]ת שיהו גדושות לתך. והיל' כרב[א] דבעינן תיקלא כתיקלא, ניפחא [ה]אוי תוספת. [תנו] **רבנן.** אם הוסיף **קב לכתף.** אדרב לעריבה. כור לבורני, שהוא עשר איפות לספינה. שלשה כורין שהן שלשים איפה לבורני גדולה. שמ' מינ' מהאי מתניתא אם יאמר אדם לחבירו ספינה אני מוכר לך, חייב לתת ל[ו] ספינה בת שלשים כור. ודיקינן להא מ[מתניתין דקתני משואי חמור לתך, ומידת לתך חמש איפות, וכל איפה ג' סאין, וכל סאה ששת קבין. ותני אם הוסיף לו שלשת קבין חייב, נמצאו תשעים קבין [ב]לתך, שלשת קבין [ל]לתך שהוא תשעים, יבוא חלק אחד משלשים חלקין בלתך, למדנו מזה שכל משאוי שיוסיף חל[ק] משלושים חלקים שבו חייב. וכיון שפירשה תוספת [הס]פינה כור, למדנו שהיא שלשים כור. והקשינו **קב לכתף,** כלומר אם הוסיף לו על משואי ושיברו חייב. אמאי חייב, כיון [שהוא] בן דעת והרגיש בעצמו שאינו יכול לעמוד בו ישלי[כנו. ושנינן כגון ששברו לאלתר ולא הספיק להשליכו. רבא אמ' אפעל פי שלא חבסו מיד חייב, שחשב להוסיף לו שכר. **ורב אשי אמ'** לא הרגיש שהוסיף לו אלא שאחזתו ת[ש]ת כח. והיל' כרב אשי דהוא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הא גמרתיו שומר שכר. ולא אמרינן כיון שידעו הבעלים שכלו ימי האומנות ולא שלחו והכיאום פטור השומר. וגבי השואל נמי אף על פי שידעו הבעלים שכלו ימי השאילה שואל הוא: **נא.** תיקר הא גמרתיו שומר שכר הוא אלא הכי דייק מינה: **הא הכא מעות.** דגלי אדעתא דתפיס ליה אחגריה שומר שכר הוא:

אבל גמרתיו מאי שומר חנם. דכל כמה דלא גלי דעתיה ולית לן למימר דתפס ליה אחגריה כלתה שמירת שכר פעולה מדגמריה ואודעיה. וגבי שואל נמי כלתה שמירת שאלה מדידעו הבעלים שכלו ימי השאלה דהתם לאו לאודועי בעי דהא ידע שלכך וכך ימים השאילה לו: **שומר חנם נמי לא הוי.** דאינו שומרו לו עוד קאמר ליה: **קמ"ל.** דאינו תופסו על שכרו הוא דקאמר ליה אבל מדין פקדון לא סליק נפשיה: **מאי לאו הוא הדין לגמרתיו.** והאי דנקט טול את שלך לאשמעינן מינה דשומר חנם מיהת הוי כדאמרן: **וכן בשעה שמחזירה.** כל כמה דלא אמר ליה משאיל שלא קמה ברשותיה דשואל כי היכי דבשעת שאלה קיימא ברשות משאיל עד דאמר ליה שואל שלא. וקס"ד דמשכלו ימי שאילה קאמר דדמי לגמרתיו: **פטור משואל.** מאונסין: **וחייב בשומר שכר.** בגניבה ואבידה: **הואיל ונהנה.** בשאילה: **מהני.** לחיות עליה שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים: **לשגרן לבית חמיו.** סבלונות לארוסתו: **כפי טובת הנאה.** שיחזיקו לי טובה שפקדתים בסבלונות: **ונאנסו בהליכה חייב.** דהואיל וקנן דמיהן ומשכן לשם לקיחה הרי הם לקוחין בידו עד שידע שאינה לקוחה. והכי נמי אמרינן בהמוכר את הספינה (ב"מ ד' פז:) אמר שמואל הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו ואם אין בו מום יקחנו ונאנס בידו חייב והוא דקיני דמיה: **בחזירה פטור.** מאונסין מפני שהוא כנושא שכר בחזירה ולא כשואל ומהו נשיאות שכרו הואיל ונהנה שנתפאר בהן. והיינו כוותיה דאמימר דאע"ג דיהיב ליה כפי טובת הנאה שבהן הוי עלייהו שומר שכר אחר שכלתה שמירת המקח הואיל ונהנה כל שכן גבי שאלה דלא יהיב ליה מידי: **שמור לי ואשמור לך שומר שכר.** וחייב אם נגנבה: **ואמאי שמירה בבעלים היא.** בעליו של חפץ זה שנגנב במלאכתו של שומר היה שאף הוא משמר היה לו וכתיב אם בעליו עמו לא ישלם[ז] ודרשינן לקמן[ח] עמו במלאכתו ואע"ג דבשואל כתיב לקמן דרשינן ליה נמי אכולהו שומרין בפרק השואל (לקמן ד' לה.): **ואני אשמור לך אחר.** דלאו במלאכתו הוא השתא: **השאילני ואשאיל לך.** אין זה שואל להתחייב באונסין שאין כל הנאה שלו אלא הוא משאילו: **שמירה בבעלים היא.** אשמור לי ואשמור לך קאי שבייסס זה במלאכתו של זה. אבל השאילני כליך ואני אשאיל לך כליי שמור לי ואשאילך או השאילני ואשמור לך אין כאן בעלים של חפץ במלאכתו של שומר: **אהנויי.** מוכרי אהל שמכבסים בו בגדים והוא עשב. ואיכא דאמרי אהנות והוא מין בושם: **זיל ואפי לן.** קס"ד יומא דידיה הוה דהשתא לא הוו אינהו בשמירת טליתו אלא כשומרי חנם ואצטריך למימר פשעו בה דאי לא לא מיחייבי: **פשיעה בבעלים.** שאף הוא במלאכתן היה: **איגלאי מילתא דהיא שעתא שברא הוה שי.** ולא היה במלאכתן שעדיין לא התחיל לחפות ונמצא שבשעה שנעשו הן שומרין לא מסר עצמו להיות מלאכתן עליו אבל אם נתעסק מיד ואפה ולאחר שאפה שתי שברא ובאותה שעה אבדה טליתו פשיעה בבעלים נמי הוא הואיל וכשנעשו שומרין היה במלאכתן דאמרינן לקמן (ד' לה:) היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה: **הניחא למאן דאמר.** בפרק השואל (שם.) פשיעה בבעלים פטור הייו דאיכסיף: **אלא למאן דאמר פשיעה בבעלים חייב.** שלא נאמרה פטור בבעלים אלא בשואל ושומר שכר שחיובן בלא פשיעה אבל שומר חנם שחיובו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הואיל ופשע אמאי איכסיף: **בהוא אגרא וכו'.** והוו להו שומרי שכר:

עד

הא גמרתיו שומר שכר. ולא"ת ומאי פריך שאני הכא דאכתי תפיס ליה אחגריה ולכך הוי שומר שכר אף על פי שגמר מלאכתו[א] ומיהו לטעמיה דלעיל[ב] דמדמיין חומן לשוכר ולא אמרינן שאני חומן דתפיס ליה אחגריה פריך הכא שפיר[ג] וי"ל דלא מהני תפיס ליה אחגריה אלא דוקא בעוד שמשתכר באומנותו דתדתי בעינן שמשתכר ותפיס ליה אחגריה: **לא הא הבא מעות וטול את שלך שומר שכר.** ואע"ג דגמרתיו לא הוי אלא שומר חנם לפי שנגמרה מלאכתו מ"מ הכא שמפרש בהדיא שלא יטול עד שיתן מעות הוי שומר שכר: **אתא** לקמיה דרב נחמן וחייביה. ותימה מדלא אשכח לזבוניא משמע דלא הוי זביגא חריפא ואם כן אמאי חייביה והלא הגאת שיעסה היתה ואמרינן בנדרים (ד' לא:) דאין לחייב הלוקח אלא בזביגא חריפא שכל הגאה שלו וי"ל דזביגא חריפא היה ואם היה רוצה לתת בדמים שנתן לו המוכר היה מוצא הרבה[ד] אלא היה רוצה למוכרו ביוקר ומה שלא מכרו כמו שהיה יכול משום שאף אבנא דביתיה כשיחזור יתנו לו אותן דמים או יותר:

הניחא למ"ד **פשיעה בבעלים פטור.** וקשיא למ"ד חייב מעובדא דרב פפא דרב אחא ורבינא איפליגו בה לקמן[ה] שהיו אחר רב פפא: **דברי**

א גמרתיו שומר שכר. ולא"ת ומאי פריך שאני הכא דאכתי תפיס ליה אחגריה ולכך הוי שומר שכר אף על פי שגמר מלאכתו

ב לעיל דף לה:

ג מיי' פ"ב מהלכות שאלה ופקדון הלכה כ סמג עשין נב טוש"ע מ"מ סי' שמ סעיף מ:

פא ד מיי' פ"ב מהלכות שלוחין ושותפין הלכה מ ועיין במגיד ומלך סמג עשין פב טור ש"ע מ"מ סי' קפו סעיף מ:

פב ה ו ז מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ב [כל זה וכן מה שלמעלה מ ב ג ד הוא בדרך אגפא פרק מ דב"מ דף קכב.]:

פג ח ט י כ ל מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה ב ועיין במ"מ ובכ"מ ובלחם משנה [ופ"ב מהל' שאלה הל' ז] סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' שה סעיף ו וסי' שמו סעיף ה וסעיף מ:

פד מ מיי' שם פ"מ הלכה ג סמג שם טור ש"ע מ"מ סי' פט יט:

מוסף רש"י

נאנסו בהליכה חייב. מפני שהוא כנושא שכר, בהכיא הנאה לאיש ליה שמגיעו לאוליכו לבית חמיו גמר ומקני נפשיה, בחזירה פטור. לאיש ליה הנאה שלא נתקבלו (נדרים לא: ע"ש וצ"ב). איתיביה כר' ובחזירה פטור. וס"ג כי אתנים בחזירה אתנים ולפטור (שם). מי לא זבנה. ובחזירה נמי כנושא שכר [לא] הוי (שם). פשיעה בבעלים. אחר מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו (לקמן צה.).

מוסף תוספות

א. והאי טעמא (כו') לא שייכא בשואל. ר"פ. ב. אליבא דלישנא בתרא. ריטב"א. ג. דליהוי כמו שוכר לאחר שכלו ימי שכירותו. תוס' הרא"ש. ד. קונים. תוס' הרא"ש.

ה) גדרים לא:, **ו)** [שם ע"ש], **ז)** [ל"ל רבא וכ"ה ברי"ף ורא"ש. וכך איתא בנדרים לא:], **ח)** ב"מ מג:, **ט)** צ"ל להו. יעב"ץ, **י)** [לקמן לה. לז.], **יא)** [שמות כב], **יב)** [עי' דף צה:], **יג)** [דף לה.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' הואיל ונהנה. נ"ב ע"ל דדף מג ע"א:

רבינו חננאל

הא דראמי מתניאתא אהדדי, תנן וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם, והוא הדין לגמרתיו. ורמינהי אמ' לו השואל שלח ושילחה ומתה חייב, וכן בשעה שמחזירה. ומשני לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה, אבל לאחר ימי שאילתה פטור. ואוקמה אמימר פטור משואל וחייב כשומר שכר, הואיל ונהנה מהנה האיר. תניא כותיה דאמימר הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו, ואמ' לו אם מקבלין אותן ממני אני נו(ת)ן לך דמיהן ואם לאו אתן לפי טובת הנאה שבהן, נאנסו בהליכתן חייב ובחזירה פטור. פיר' פטור מן האונס ש[א]נו כשואל, אלא יצא מתורת שואל ונכנס בתורת שומר שכר. [ז]הול' **באמימר.** וגרסינן בנדרים (לא.) משמא דשמואל כי האי גונא, אמ' שמואל הלוקח כלים מן האומן לבקרו ונאנסו בידו חייב. ואסיקנה בזבינא חריפא, אבל בזבינא דראמי על אפיה לאו, דהנאת מוכר היא. **ההוא דאמ' לחבריה** הב לי חמרך בכך וכך ואסקיה לשוק פלני ואזבניה אפשר דמשכחנא מידי עילויה, ואי לא מודבן מהדרנא ליה. ואסקיה לשוק ולא איודבן, בהדי דאהדריה איתניס, וחייביה רב נחמן לשלומי, מאי טעמא דחזרה דהאי הולכה, מאי[ן]ן **ב)** לזבוני אדישא לא הוה מזבין ליה, והיל' כותיה. מתני'. [שמור] לי **ואשמ[ר]** לך שומר שכר, וכן הא דתנו רבנן. שמור לי ואשמר לך, השאילני ואשאילך, שמר לי ואשאילך, ... כולן נעשו שומרי שכר זה לזה, אורק[י]מנה רב פפא כידאמ' ליה ..... **פשיעה בבעלים היא** חלוקת רב אחא ורבינא בתחילת השואל פרה מחבירו, וסלקה לפוטרה.

ב) ל"ל דאלו מני.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות